

18/9

D • N

16/8 1955

Två statsråd om världen

De tal som utrikes- och försvarsministrarna höll i söndags — eller i varje fall de referat av talen som sändes till TT — är återhållsamma och i huvudsak rimliga; man finner dess bättre inte här den vilseledande optimistiska fraseologi som utmärkt regeringspressen under de senaste veckorna. Som ofta förvånas man emellertid över att alla försök till analys och perspektiv saknas i utrikesministrarnas anförande. Det anses helt i sin ordning, tydligen, att utrikesledningens rapporter innehåller blott ett matt och förtunnat återgivande av vad var och en kunnat läsa på tidningarnas nyhetssidor. Väl begripligt är att dylika tal hålls i Gusum. Detta gömställe torde även efter hr Undéns prestation bevara sin anonymitet.

Utrikesministern berörde tre skilda frågor. USA har begärt att verkningarna av experiment med atombomber skulle utredas genom FN. Hr Undén har tidigare — liksom sannolikt hundratals andra — varit inne på tanken. En tredjedel av anförandet ägnas åt att hävda den svenske utrikesministrarnas prioritet och att antyda att den amerikanska statsledningen inspirerats av honom.

Därefter uttalade hr Undén att atomkrig är ohyggliga och att detta förhållande uppmärksammas av stormakterna, som diskuterat möjligheten av en nedrustning. Det finns inte ett ord i referatet om motsättningsarna och svårigheterna, intet försök att klarlägga framtidsutsikterna. "Man får anta att västmakterna då (i New York i slutet av augusti) är beredda att ta ställning till de ryska förslagen och att lägga fram alternativa eller kompletterande förslag." Genom att ingenting sägs om den väldiga klyftan mellan uppfattningarna och framför allt ingenting om att ett effektivt förbud mot atomvapen är otänkbart utan en otänkbar reorganisation av världen ger utrikesministern sina åhörare en helt falsk bild av läget. Intrycket blir att förslag och kompromisser görs ungefär som i ett svenskt riksdagsutskott. Inte ett spår av realism, av upplysning, av realism. Kommer hr Undén inte på något att säga, eller tror han att even-

tuella tankar skulle vara farliga för känslan av trygghet och avspänning?

Meddelandena i den tyska frågan är av samma art. Utrikesministern omnämner skilda förslag och gör ett mera personligt uttalande, nämligen att "ett alltför långt dröjsmål med återföreningen kan dock framkalla farliga reaktioner i Tyskland". Även på denna punkt måste publiken få föreställningen att en uppgörelse inom en nära framtid är möjlig eller snarare sannolik. Att Västerens och Rysslands linjer är oförenliga, att ett par gemensamt brukade formler får sin förklaring i det kommunistiska dubbelspråket, detta berörs inte. Och ändå måste hr Undén ha klart för sig att ett beslut om återförening är uteslutet i samband med de serieförhandlingar det nu gäller.

Talet går sålunda snarare, som vanligt, ut på mörkläggning än på klarläggning. Detta mer genom vad som förtigs eller undanskymms än vad som sägs.

En friskare och fastare ton möter i statsrådet Torsten Nilssons anförande. Hr Nilsson säger några vänliga ord om Genève, men de är så allmänt hållna att de inte gärna

kan bli stöd åt illusionismen: "Med en klar blick för ämnets majestät... anser vi dock överläggningarna i Genève innebära ett steg framåt..." "Vad som verkligen hänt är följaktligen intresseväckande i sig självt utan varje förgyllningshjälp." Formuleringarna är litet ansträngda, men oroande kan man inte kalla dem. Och till dessa uttalanden läggs en rad uttryck för befogad skepsis. Sammankomster om nedrustning "blir ofta till ordöknar, som hemfaller åt glömskan", "vägen till fred är lika lång och törnbestrodd som vi tidigare lärt känna den", "några lösningar är ännu icke inom räckhåll". Det förefaller som om hr Nilssons avsikt varit att varna mot alla tankar på nedrustning i avspänningspropagandans tecken. Det är det viktiga och värdefulla i söndagens regeringsdeklarationer.

Man måste i detta sammanhang uttrycka förhoppningen att försvarsministern ställer sig mera positiv än tidigare till kravet på anskaffande av taktiska atombomber för svensk räkning. Han talade i våras om att stormakterna nog inte skulle vilja ödsla atomvapen på Sverige; överbefälhavaren har däremot framhåvt att vår brist på moderna vapen kan leda till att vi blir angripna och att vi utan dylika vapen kommer i en katastrofal situation vid ett angrepp. Mätte inte avspänningsoffensiven ha till följd att våra utsikter att bevara freden och friheten minskas genom att avgörande luckor i vår beredskap inte blir fyllda.